

Ennek a számnak az ára 4000 korona.

Negyvenhatodik évfolyam.

15. szám.

Debrecen, 1926 április 10.

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

SZERKESZTIK: DR. KUN BÉLA ÉS DR. RÉVÉSZ IMRE.

Megjelenik minden szombaton.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVAL:
DEBRECEN, KOLLÉGIUM.

Előfizetési ár félévre hét pengő.

Gróf Degenfeld József kitüntetése.

Husvét ünnepre a magyar reformátusokat kellemes meglepetés érte, olyan, amely úgy személyi, mint tárgyi okból általános lelkesedésnek méltó okozója: A főméltóságú Kormányzó úr gróf Degenfeld József egyházkerületi főgondnokunkat a miniszterelnök előterjesztésére a *magyar protestáns egyház körül szerzett kimagasló érdemei elismeréséül* az első osztályú polgári érdemkeresztrel, vagyis a ma adható kitüntetések legnagyobbjával, tüntette ki.

Arra, hogy a magas kitüntetés alkalmából gróf Degenfeld Józsefnek valóban kimagasló érdemeiről szóljunk, igazán nincs szükség. Az ő neve és munkássága minden magyar református ember előtt méltó tisztelet tárgya. Legfelebb az tűnhetett fel, hogy a rendkívüli érdemek, melyeknek fénye a késő utókorba is be fog világítani, a legfelsőbb hely előtt már jóval előbb nem tűntek szembe. Régebben olyan sűrűn hulltak s néha aránylag olyan kevés közszolgálat után a magas kitüntetések, hogy nem csoda, ha az ország református lakosságának közvéleménye előtt nem egyszer felmerült a kérdés: Mi az oka annak, hogy a mi legnagyobbunkat nem ékesítik fel azzal a külső díszrel, amelyet más egyházak szolgálatában sokkal kevésbé fontos helyet elfoglaló és sokkal kisebb egyéni súllyal bíró egyének elnyernek.

A Kormányzó úr bölcs elhatározása most véget vetett ennek a kétségkívül érzett kedvetlenségnek. S a legfelsőbb hely emez elhatározásának értékét még növeli a kitüntetés adásának megokolása: a református egyház szolgálatával szerzett érdemekért...

A mi igazán puritán főemberünk a külsőségekkel nem sokat törődik. De ennek a kitüntetésnek bizonyára mégis őszintén és lelke mélyéig örül. Mert ebben a legfelsőbb elismerésben, ime, a gróf Degenfeld József személye és érdemei kiemelkedő volta előtti zászlóhajtás mellett református anyaszentegyházunk buzgó szolgálatának eddig alig tapasztalt bearanyozása is foglaltatik.

Mély hódolattal köszönjük a Kormányzó úrnak a református egyházunknak adott kedves hus-

végi ajándékot és mély hódolattal köszöntjük gróf Degenfeld József úrnak a református egyház szolgálatával szerzett polgári érdem megkoszorúzottját.

A waldensek völgyeiből. A kálvinizmus Olaszországban.*

I.

Hamburgból nem nehéz eljutni a Cutti alpok közé, a waldensek honába. Baselen keresztül és a Gotthardon át körülbelül 26 óra alatt Turinban van az ember. Ott áll a villamos vonat, mely nyugatra a hegyekbe visz, a waldens gyülekezetek középpontja, Torre Pellice felé. Az út szép, a síkság szederfákkal van telehintve, amelyek közé szőlőültetvények indái fonódnak. Mindenütt csupa virág, a magaslatokról pedig fehérfalú házikók és pompás templomtornyok integetnek. Aztán megnőnek a hegyek. Egy hajlásnál föltündöklök a hatalmas Monte Viso és a pálya lassan kapaszkodni kezd fölfelé. Olyan városkák mellett megyünk el, amelyeknek a waldensek történetében kimagasló jelentőségük van, mint amilyen például Pinerolo, s eszünkbe jut, hogy e tájakon máglya és börtön, ostrom és fosztogatás századokon keresztül dolgozott ama gyülekezetek ellen, amelyeknek meglátgatására készülünk. Aztán elénk tornyosul a Vandalino hatalmas kupolája és a vonat berobog Torre Pellicébe, a felső-olaszországi waldensek főhelyére.

Kis városban vagyunk, 6000 lakossal, akikből körülbelül 2000 tartozik a waldens egyházhoz. Első pillantásra nem épen lebilincselő a látvány. Ott találjuk a község bejáratánál a megszokott katolikus templomot, mellette a katolikus iskolákkal; ott találjuk a főutcát a városházával, mint egyebütt is mindenütt Olaszországban. Ámde tovább haladva, a völgyben mégis más kép tárul a szemünk elé. Béerke-

* Ezt a lebilincselő rajzot, amely legtöbbünk előtt csak nagyon fogyatékosan ismeretes dolgokról szól, a Christliche Welt 1926. 6. számából vesszük át.

zünk a város legelőkelőbb pontjára, ahol a nagyszerű kéttornyú református templom áll, mellette a *Casa Valdese*, a zsinat és a múzeum háza, továbbá a terjedelmes iskolaépületek és a színlén tágas ifjúsági nevelőintézet. Itt, a házaknak ebben a tömbjében lehet egészen világosan megérezni a jelentőségét ennek a helynek: itt futnak össze azok a szájak, amelyek ma az egész világ waldens-gyülekezeteit összekötik. Ezek a protestáns olaszok a maguk templomaival és imaházaival magában Olaszországban, római theologiai főiskolájukkal, továbbá aggmenházaikkal, árvaházaikkal, kórházaikkal, észak- és délamerikai telepeikkel ideneznek, mint középpontjukra. Itt van a székhelye a moderátornak s általában az egyház vezetőségének; innen kormányozzák és tartják össze egész egyházukat. Azért egy költő nem alaptalanul nevezte Torrét Olaszország Genfjének. Ami Genf volt századokon át a kálvinisták számára, az Torre Pellice még ma is a waldenseknek, hitüknek, szeretetüknek és vágyakozásuknak hazája.

Itt tulajdonképpen három völgy torkollik egybe. A középső a Pellice-völgy, amely órák-hosszant megművelt földekből áll s csak a legvégén tör aztán meredek magasságokba. A másik, a Luserna völgye már vadabb és zordnabb, de a legkevésbé hozzáférhető az a harmadik, amelyeken a tajtékzó Angrogna folyik s amelyet még ma is csak a legparányibb mértékben tudnak gabona és bortermelés céljaira megművelni. Micsoda egy történelem játszódott le ezekben a völgyekben! Mennyi vért és könnyet láttak ezek a meredek vad szirtek! — Vért és könnyet, amely a hitért ontatott ki! Az 1207-ik esztendő óta, tehát több, mint hét évszázada verődtek össze a lyoni Wald Péternek egyes hívei, akiket a római egyház kivetett magából, ezekben a félreeső erdős hegyekben, amelyek között akkor még alig állott egyetlen ház is. Egészen a reformációig, tehát háromezred esztendőn keresztül mindenféle kényszereszközzel törekedett kiirtani innen e gonosz eretnekiséget a katolikus inquisitio, a tartományt birtokló fejedelmeknek hol a beleegyezésével, hol annak ellenére, de végleges és döntő sikert seha el nem érve. A XVI. században aztán ezek a majdnem teljesen szétszórt és eltiport waldensok, valamennyien egyszerű parasztok, földművelők, a reformációhoz csatlakoztak, amelyet ők az Olivetan Róbert közvetítésével Genfből ismertek meg. Tehát a Kálvin egyházának lettek a hívei, a Bibliát lefordították nyelvükre a franciára, s egyházalkotmányukat a vénekkel és a diakonusokkal genfi mintára alakították ki s azóta, tehát már majdnem 600 esztendeje, a waldens egyház református egyház volt és maradt — még pedig egy igazi keresztthordozó mártir-egyház.

A legsúlytöbb balsors ezekre a völgyekre a

XVII. század végével zuhant, amikor XIV. Lajos és a savoyai hercegek együtt indultak harcba e kicsiny egyház ellen. Megsemmisítő erővel hatott a jól előkészített roham előbb Franciaországban, azután itt Piemontban az 1685-ik esztendő után, amikor a nantesi edictumot XIV. Lajos visszavonta, hogy a francia hugenottákkal végezzen. Ekkor jutott börtönbe egyszerre 12.000 waldens hívő, akikből nemsoká csak 3000 maradt meg, mert borzalmas járványok és éhínség ragadták el a többit. Akit nem fogtak el, az a legzordnabb hegyeken keresztül Svajcába menekült át a Mont-Cenis alatt és Genf kantonban, meg a Waadt-vidéken vendégszefogadtatásra talált.

Amde Svajcban nem volt sokáig maradásuk. Körülbelül ezer waldens Armand Henriknek, a lekipásztoruknak s egyszersmind hadseregpáncsnokuknak a vezérlete alatt 1689-ben megint csak átvágott a havasokon s hó és jég között visszaszabújdosott atyáinak völgyébe. — Bobbióban, a Pellice-völgy végpontján egy egyszerű emlékmű jelzi azt a napot, amelyen ennek a vakmerő kis csapatnak az utolsó töredéke ünnepélyes esküt tett, hogy soha többet nem fog tágitani egyikük sem a szülőtte földéről, hogy utolsó véreseppjét is odaadja a hitért és hazáért. Es ez sikerült is nekik. Rettentő harcok után először kivívták maguknak az eltűretést, majd a múlt században az elismertetést, sőt kb. nyolcvan esztendeje még az egyenjogúságot is — amennyiben erről egy katolikus országban egyáltalán szó lehet. Ma pedig ez a waldens egyház, mint az evangéliomnak egyetlen igazi olasz egyháza, mint Itália történelmi talajából kinőtt evangéliumi református egyház, olyan termékeny munkát folytat, amely kiterjed az egész földgolyóra. Lelkipásztoraik mindenütt ott dolgoznak a nagy városokban. Több mint 50 templomuk, kb. 80 prédikatori állomásuk van, s az embernek, különösen hogyha magának a waldens szellem főforrásának helyén, Torre Pellicében időzik, az a benyomása, hogy itt igazán életelevenséggel teljes tevékenység és nagyon szükséges munka folyik, amelyre a benne résztvevők örömmel vállalkoznak és nagy ügyességgel üznek.

II.

Van valami különös ezekben a gyülekezetekben itt a Turintól nyugatra eső völgyek és hegyek között, itt Torre Pellicében, ahol körülbelül kétezer lélek s a többi helységekben, kis mezővároskákban és falvakban, ahol olykor csak vagy száz ember alkotta a gyülekezetet és ahol a kis waldens templom mellett minden esetben ott emelkedik fölényes magasságban a katolikus torony. Ez a különleges vonás ezeknek a gyülekezeteknek a történelmében rejlik, amely vértől áradó szenvedéssel és hitvallással teljes történelem. Ott ezt a törté-

nelmet mindenki ismeri, — hiszen beszélnek róla a kövek, a sziklák, az ormok, — de mellett magukban az embereken is van valami különös. Az újabb idők, amióta a gyárakkal együtt sok katolikus özönlött be ezekbe a völgyekbe, sok mindent lekoptattak ebből a különösségből, de némely vonások még most is érezhetők és elevenek. A waldensek másként, egyszerűbben, szerényebben s nem oly tarkán öltözködnek, mint a többi olaszok. De másként is élnek. Valamivel visszahúzódtabbak, csöndesebbek, inkább maguknak, családjuknak és a gyülekezetnek élnek, mintsem a nyilvánosság számára. Egymás között még manapság is franciául beszélnek, a Franciaországból átköltözött ösatyák kiejtése szerint és csak a többi polgártársukkal beszélnek olaszul. A nagy politikától távol állanak. A háborúban megtették kötelességüket becsületesen és őszintén, azonban lelkesedés nélkül. Bizonyára arra az ígére gondoltak, mely így szól: „Az én országom nem e világból való“, s arra a másokra, amely békeséget hirdet a földön. És ámbár a háború okaira vonatkozó óriási hazugságnak ők is áldozataivá lettek, manapság már rég kijutottak annak gőzköréből; megértés és bizalom után vágyakoznak minden irányban és elő akarják segíteni azt, hogy a földön mindenütt, ahol keresztyének laknak, új megértés és új bizalom növekedjék közöttük. Győzelmi gőg nincsen bennük, sőt általában győzelmi önértzet sincsen. A prédikációik inkább azt mutatják, hogy számukra a háború valami sötét, nehéz talány volt, Istennek olyan rendelkezése, amellyel szemben az emberi gondolkodás, az emberi vélekedés és megérteni akarás fölmondja a szolgálatot, vagy még sokkal inkább az emberiség gyarlóságának és gyöngeségének, bűnének és vétkének a megnyilatkozása, szóval olyasvalami, ami a saját legbensőbb lényükből fakadva vett rajtuk erőt s aminek Isten akarata szerint még sem lett volna szabad megtörténnie és lennie. Ezek a waldensek tehát a nemzetek közötti békességnek és kiengesztelődésnek a barátai, az emberiség nagy kibékülésének a munkásai már csak azért is, mert csak így tudják elérni céljukat, amely egészen világosan ott áll a szemük előtt, tudniillik azt, hogy Itáliában, éppen a pápa hazájában, tegyenek bizonyosságot az Evangéliumról, törjenek utat a Bibliához és ama rettenetes teher helyett, amelyet a katolikus egyház helyez a hívő lelkekre sakramentumaival, a tisztítóúzzal és a papsággal, mutassanak reá Istennek a Jézus Krisztusban megjelent kegyelmére, az Úr imádságára és az úrvacsorára úgy, ahogy azt a református egyház ünnepli. Ez az ő feladatuk és ezen örömmel dolgoznak.

Ennek a gyülekezeti életnek a középpontja természetesen a vasárnap délelőtti istentisztelet. A templomaik egyszerűek és dísznélküliek,

azonban nem valami zugban rejtőznek, hanem úgy Rómában és Turinban, valamint Torrénban a főútvonalon vannak, mert hiszen ezekben a templomokban olyas valamiről hangzik a szó, amely mindenkit kell, hogy érdekeljen odakünn, lévén az egész világnak szóló üzenet. Ámde ezek a templomok egészen másképpen festenek úgy kívül, mint belől, mint a katolikus templomok. Világosan rajtuk van a református jelleg. Nincs oltár, nincs kereszt, nincs gyertya. Középen elől a kathedra, köröskörül az egyháztanács székei, előtte sötét terítővel letakarva az Úr asztala, — ez minden. Az evangéliumot rendszerint egy presbiter olvassa föl a Biblia számára készített állvány mellől mindenféle páthosz és avas kenetesség nélkül. A szavaik azonban annál erősebben hatnak, minél egyszerűbben hangzanak. Egyebekben az istentisztelet hasonlít a mieinkhez, csak éppen sokkal többet énekelnek és mindenki énekel. Szemlátomást örömeiket találják a szép, sokszor német eredetű dallamokban s a maguk énekét harmonikusan összeegyeztetik a szomszédjaikéval. A prédikáció persze kissé más volt, mint amilyenhez mi itt északon hozzá vagyunk szokva. Inkább a külső benyomásra számító, képekben gazdagabb és hangzatosabb, nyilván azzal a céllal, hogy lelkesedést keltsen, a kedélyt megragadja, fölkarolja és fölizzassa. De volt módunk hallani egy csodaszép olasz kiejtéssel tartott, igazán kedves, csöndes, komoly prédikációt is. Ének, imádság, Miatyánk után a gyülekezet kiözönlök a szabadba, a templom előtti zöld, gypes térségre, amelyet magas gesztenyefák vesznek körül és bearanyoz a nap, melynek sugarában vidáman türdenek a fecskék.

Az istentiszteletükön egy valamit mindenki meg kellett, hogy érezzen: azt, hogy ez egy igazi gyülekezet, hogy ezeket az embereket a hitnek a közössége bensőleg összeköti. Ott többé nem látszottak osztálykülönbségek. A szőke utcaseprő ott ült a fehérszakállú tanár mellett, az egyik előkelő villa lakója, egy svájci nő, az öreg hegyi paraszt anyóka mellett, akinek ráncos homlokára fehér főkötő borult. Ismerték már egymást mind. Barátságosan köszöntötték egymást, szólottak egymáshoz egy-egy jó szót és törődtek egymással. Nyilvánvalóan tudták, mi tartja össze őket, hiszen az egyházuk története, amelyre természetesen a prédikáció is emlékeztette őket, ott állott elevenen valamennyinek a szeme előtt. S azután meg a templomon kívül minden lépten-nyomon szembe találkoznak a katolikus egyházzal, amellyel ösatyáik küzdöttek és szakítottak; azzal a katolikus egyházzal, amely igazán nem holttest, nem valami ócska és üres ház, hanem erőből és tevékenységtől duzzad, amelyekkel minden eszközt megkísérelt, hogy visszacserezze uralmát a lelkek fölött. Mily nagy,

mily hatalmas ez a katolikus egyház, ennek kihatása és tevékenysége a földgolyó egész területén s másfelől milyen kicsinyek és szerények ezek az összevissza egyszázezer lelket számoló apró gyülekezetek — s mégis milyen derült és bátor bizalommal és mennyi reménységgel néznek a jövőre! Igazán az Úrnak szava jutott róluk eszembe: „*Ne félj kicsiny sereg, mert tetszett a ti atyátoknak, hogy néktek adja az országot*”.

Hermes Rudolf (Hamburg).

A mai Genf, a mai kálvinizmus.

Az egyház pénzügyei.

Az államot a kultusztárca súlyos terheitől való megszabadulás vitte elsősorban a szakadásra, másodsorban pedig a folyton kísértő vallásos viták, villongások. Az 1907 június 15-én elfogadott, majd megszavazott törvényjavaslatban az első szempont irányadó. Figyelemre méltó azonban az a jóindulat, az átmeneti időre vonatkozó böles s nagylelkű rendelkezés. A főbb rendelkezések a következők: az istentisztelet (kultusz) szabadsága biztosított; az állam s a községek nem fizetnek, nem támogatnak egy községet sem; senki nem kényszeríthető egyház adó fizetésére. Istentisztelet tartható, az egyházak szervezkedése lehetséges, a gyülekezési és társulási szabadság alapján. Az egyház jogi személy vagy alapítványi társulat lehet a törvények alapján. A templomok, parókiák, melyek eddig köztulajdonként képeztek, az eddig birtokló egyházak tulajdonába mennek át ingyen, a Nagy Tanács beleegyezésével más kultusz szolgálatába is átadhatók. A Szent Péter-templom, mely a protestáns egyház birtokába megy át, szolgál a nemzetközi ünnepek helyéül. A törvény 1909 jan. 1-én lép érvénybe. Az akkor szolgálatban álló egyházi funkcionáriusok fizetésének kétharmadrészét tíz évig fizeti az állam. Ez idő letelte után az 50 évet elért tisztviselők fizetésük felét, a többiek pedig egyharmadát nyerik az államtól halálukig. Ezenfelül az állam 800,000 frcot kitevő összeget ad a református egyháznak, mint azon alapítványok összegét, melyek egyházi célokra hagyományoztattak századok alatt s amelyeket eddig az állam kezelt.

Az egyház pénzügyeit jelenleg a Consistorium egyik külön e célú bizottsága vezeti. A központi pénztár bonyolítja le az egyetemes adminisztráció költségeit s szedi be a jövedelmeket, melyek: az egyháztagok évenkénti hozzájárulásaiból, határozott vagy határozatlan célú adományjaiból, a tőkék és alapítványok kamataiból állanak. Kötelező egyházi adózás, adó-kivetés nincs. Az egyházi adózás alapja e tétel: az egyház minden tagja *erkölcsileg* kötelezve van egyházát támogatni önkéntes hozzá-

járulás által. Az egyház egyik elmúlt évi költségvetése így néz ki: Bevétel: alapítványok kamatai 90,000 fr., a lelkészi fizetések támogatására 50,250 fr., a hívek önkéntes évi adakozása 400,782 fr. Kiadások: adminisztrációra 45,600; illetékegyenérték 15,000 fr., biztosítás 3000 fr., különböző kiadások (segélyek, egyh. hírlap, socialis és moralis hygiéne, olasz ajkú egyház támogatása etc.) 15,400 fr.; parókiák adójára, evangélizációra 18,000 fr.; vallástanításra, kézikönyvekre 15,450 fr.; lelkészek fizetésére, özvegyek támogatására 428,672 fr. Bevétel-Kiadás összege 541,122 fr. Ezen egyensúly nem mindig áll fenn. Az évi adakozás nem egyforma mérvű. Az első idők 10—20,000 frank deficitjei 1923-ban 78,000 K-t tettek ki. Ezeket a hiányokat átviszik a jövőre, vagy pedig a tőkéből fedezik az új esztendőig, új bevételekig. Kétségtelen, hogy a pénzügyi helyzet nem elég szilárd s az aggodalom állandóan megvan s talán nem eléggé reális dolog az, hogy aki nem fizet semmiféle hozzájárulást, ez épen olyan joggal birjon, mint aki a legnagyobb áldozatot hozza. Ha a gazdag s értelmi (intellectualis) osztály s az öregek szívesen fizetnek, a szegényebbek s polgári osztály kevesebbet fizet vagy egyik talán semmit: az egyháznak ez nagy sarkaló erő, létjogosultságát hebizonyítani készítő indítás. A genfiak rendületlenül hisznek abban az időben, midőn a Lélek ereje ismét hatalmasan ragadja meg a lelkeket s mindenki nemcsak névben, jogilag, a választói listán, de valóban is élő tagja lesz Kálvin egyházának.

Dr. I. E.

Egyház

A hevesnagykunsági egyházmegye tavaszi közgyűlése.

Március 23-án tartottuk ezt Szolnokban. Szolnok már — innen számítva — túl lévén a Tiszán, voltaképen nem tartozik hozzánk: kecskeméti egyházmegye és így dunamelléki egyházkerület; ámde, mint vármegyei székhely, hova minden irányból összefutnak a vonatok, s mivel a vármegye székházának gyönyörű termei vannak, mindenképen alkalmas a gyűlés tartására. Össze is gyűltünk nagyokan. Gondnokunk, Horthy kegyelmes úr, Gyömrő felől, mi a vármegye s illetve egyházmegyénk (Jásznagykunszolnok és Heves) különböző tájairól.

Várt bennünket a vármegyei székház dísz- és tanácsterme. — Az előbbi volt alkalmasabb, hiszen 60—70-en voltunk: egyháziak és világiak, egyházmegyei rendek, még vendég is került, így többek közt a szomszéd kecskeméti egyházmegye neves eperese, Kiss Zsigmond nagytiszteletű úr. — A díszterem faláról Kos-

suth Lajos, gr. Tisza István és I. Horthy István arcképei néztek le ránk, a díszterem ajtaja mellett jobbfelől, kívül pedig Horthy Szabolcs egykori gondnokunk, a volt főispán hatalmas reliefje köszöntött bennünket, amint fehér lován, kivont karddal megyen az örökélet dicsőségébe. (Porai ott porladnak Galiciában, a novorodomszki temetőben.)

Felzengett az ős kálvinista ének a díszteremben. Utána imádságot mondott, bevett rendtartás szerint, az esperes. Ugyanő, megbízása értelmében, a néhai való Győry Lajos volt esperes fölött emlékbeszédet is tartott. A különböző esperesi jelentések között voltak örvendetesek (új lelkészek: ifj. Csánky Bénémin kenderesi lelkész, kinek beiktatásán Magyarország kormányzója nevével, továbbá főújszt. püspökünk s dr. gr. Degenfeld József egyházker. főgondnok is jelen volt; s a turkevei új lelkész, Tóth Lajos — bekebelezettek); voltak szomorúságok (néhai Tóth Bertalan tiszaföldvári lelkész, e.-m. egyh. tanácsbíró s néhai Vargha István e.-m. világi tanácsbíró halálának bejelentése). Volt mondanivalója esperesnek s oka intézkedések kérésére az egyházak anyagi helyzetének ismertetéséből kifolyólag (a szárazságszülte szegénység itt-amott hiveinknek; meg az orsz. tanítói járulék horribilis volta; 3 főgymn. tartó egyház enorm terhe stb.); jelentettünk a lelkészi korpótlék elmaradásáról is, s hoztunk határozatokat.

Legfőbb tárgya azonban, az utóbbi időkben, hála ezért is az Úrnak! — egyházmegyei gyűlésünkben a lelki ügyekkel való foglalkozás. A 30,000 példányban kinyomatott hitébresztő Szózat egyházmegyénk minden családjához kiment. Van külön szózat minden lelkészhez, minden tanárhoz, tanítóhoz, presbyterhez. Esperes hetenként, sőt 4 naponként prédikálni s előadásokat tartani szerte-jár. Az egyházmegyei lapot „Szeretet“ cím alatt ezrek és ezrek olvassák. Mindenütt tartatnak vallásos estélyek, felolvasások. Mintha mozdulna az egyházi élet nagy lend-kereke!

Főtiszteletű püspök úr buzdító levele mélyen szívünkbe hatott: „Költsetek fei a régi dicsőséges múlt „ékes kapuja“ előtt rogyadozó erőtlent s egyházi közéletünket“. — Felköltjük; rátesszük erre életünket. Sok nagyszerű betérjesztvénye tárgyaltatott a lelkész-értekezletnek is: egyházmegyei árvaház ügye, iratterjesztői állás szervezése.

Bucsatelep templomot épített; Fegyvernek hatalmasan készül ugyancsak templom-építéshez; Kenderes a lelkészi fizetést az állami tisztviselők módjára rendezte. — Roffról: 20 milliós alap; máshelyekről meg ugyanennyi, meg nagyobb kölcsön felvétele, Tiszaföldvárt nem engedjük két külön egyházra szakadni. Stb.

Délután bírósági ülés járta.

Gondnokunk nagy buzgalommal, ügyeink s irántunk való szeretettel vett részt a tanácskozásokban. Áldja meg őt az Isten s a Horthy-név viselőit, mindnyájukat!

Ilyenakkorddal zártuk a gyűlést, hogy összel, ha élünk, Tiszafüreden találkozzunk!

—e.

Irodalom

Monok története. Irla: Dr. Hegyaljai Kiss Géza, monoki református lelkész. Sárospatak, 1926. 8° 54 lap. Jónévű, termékeny és színesstollú történetírónk, maradandó emléket állított volt gyülekezetének ezzel a csinos dolgozattal, amely a címétől némileg eltérően Monoknak nemcsak a múltját, hanem a jelenét is felöleli. A történelmi anyag egy sok szeretettel, lelkesedéssel és tájékozottsággal megírott, tanulságos és érdekes helyrajzi keretbe van beleillesztve. Úgy ez a keret, valamint a belefoglalt történelmi rajz gondos utánjárásról és routine-os írói készségről tesz bizonyosságot. Reánk nézve legérdekesebb részlete a könyvnek a monoki reformáció és református egyház szenvedésekkel teljes története, az elnyomott és üldözött kisebbség hősi és áldozatkész állhatatosságának egyik legszebb példája kicsiben. A behizelgően megírt füzet úgy egyház-, mint köztörténeti adatainál fogva tudományos szempontból is figyelmet érdemel, főként azonban hazafias célokat szolgál és szélesebb körök érdeklődésére számít. Minden hazafias lelkesedés mellett is azonban a Kossuth Lajos szülőhelyeként nevezetes Monokot „magyar Bethlehemnek“ említeni még akkor sem kellett volna, hogyha ezzel az elnevezéssel a szerző kifejezetten nem azonosítja magát, mert még ez esetben is veszedelmesen hozzájárul minden ilyen meggondolatlanul továbbított nyilatkozat ahhoz az eléggé el nem ítéltető tendenciához, amely mai napság (fájdalom, leginkább éppen református szóhasználatban) nacionalista és irredenta rakétaként használja a Szentírásnak legszentebb fogalmi és képkincsét. A sok „magyar Bethlehem“ között (Kiskörös, Komárom, Monok stb., stb., hogy csak a nem élő nagyok szülőhelyeiről beszéljünk) az egyetlen Bethlehemnek és szülőföldjének jelentősége természetesen szorul háttérbe!

L'inspiration française dans le protestantisme hongrois címen, a francia szellemnek a magyar protestantizmusra gyakorolt befolyásáról nagyértékű egyház és művelődéstörténelmi vonatkozású cikksorozatot kezdett meg a Párisban megjelenő „Revue des Etudes Hongroises et finno-ougriennes“ c. magasrendű és rendkívül hasznos munkát végző folyóiratban dr. Rácz Lajos sárospataki theol. akadémiai professzor, a magyar-francia szellem-történeti

kapcsolatoknak ez a ma legkiválóbb és legtöbb oldalú bűvara. A cikksorozat első része, mely különnyomatban előttünk fekszik, a Kálvin és a Beza magyar érintkezéseivel és a magyar reformációra tett különböző hatásaival foglalkozik, rövidségében is számos jellemző adatot és tényt ölelve föl, a végén pedig érdekes feleletet igyekszik adni arra a kérdésre, miért volt a kálvinizmus annyira kedves éppen a törzskösen magyar lélek előtt. A külföldnek ilyen előkelő színvonalú tájékoztatása ma egyike a legnagyobb és legszebb szolgálatoknak, amelyeket magyar tudós és íróember a hazájának és az egyháznak egyáltalában tehet. **ri.**

A Debreceni Református Szemlének.

A Debreceni Református Szemle 1926. évi ápril 1-éről kelt 9. számában végre megszólal a hozzá március 13-án tett nyílt kérdésünkre s egyebekben is foglalkozik lapunkkal — összesen két önálló cikkben és két kisebb közleményben, első sorban felém lövöldözve nyilacskaikat.

Nem tartozom azok közé, akik takaró alól feleselnek, de azok közé sem, akik türelmesen szolgálnak állandó céltáblául. Ha valaki nem barátom s mégis foglalkozik velem, szeretem tőle nyíltan megkérdezni, hogy mi a kifogása ellenem. Ezért kell válaszolnom a Szemlének.

1. A „Viola József falusi pap” aláírású cikket sem nem irtam, sem nem irattam. A szerkesztőség előtti jól ismert kézből készen kaptam. Szerzője valóban lelkész. Csakugyan nem Viola Józsefnek hívják, ahogy másként hívják, azt az aláírás módja is elárulta. (Különben nem azt írta volna, hogy „falusi”, hanem azt, hogy *hovavaló* lelkész.) Ez a cikk senkit sem sértett, álnév alatti kiadása tehát nem ütközött tisztességbe. A cikkért a felelősséget természetesen vállalom.

2. A „nyílt kérdést”, amelyre nyílt felelet lett volna szükséges, szintén nem én irtam, hanem a szerkesztőtársam. Két napig gondolkodtam rajta, hogy kiadásához hozzájáruljak-e. Azután — tőlem származó módosítással — leadtuk. Természetesen annak is minden szaváért mindenkivel szemben és minden irányban vállalom a felelősséget.

3. Az előző két pont alattiból kitűnik, hogy a D. R. Szemlével foglalkozni nem nekem jutott eszembe. Hogy más írásaira, mikor „feljebbvalók”-kal foglalkozott, miért nem reflektáltunk, annak elsősorban az az oka, hogy a Szemlének mindössze egyetlen számát kaptuk meg — éppen azt a 6-ikat, melyben a „Sok ember” című cikk is volt. Bár a Debr. Prot. Lap

cserepéldányként rendesen megy a Szemlének s bár a hozzáintézett nyílt kérdést tartalmazó számot külön *ajánlottan* is megküldtem, — azóta sem küldtek viszonzásul egy számot sem. Már pedig — bár magam is *világi* vagyok — pénzt a Szemléért adni nem fogok.

4. A Debr. Prot. Lap igenis helyet ad minden tisztességes hangú írásnak, ha az a szerkesztői véleménnyel nem egyezik is. A példaként említett ötös bizottsági munkálatot azért nem közöltem, mert — nem küldték meg. Nemcsak a lapnak, de még nekem, mint egyházkerületi tanácsbírónak sem. Tartalmával a kollégiumhoz küldött hivatalos példányból ismerkedtem meg s így írhattam róla. De lemásolására nem vállalkozhattam.

5. Hogy az egyházmegyei gondnok urak azonos szövegű körlevéllel ajánlották a D. R. Szemlének az egyházaknak, hallottam. Bár olyat is hallottam, hogy egyik egyházmegyei gondnok lehúzatta a kinyomatott nevét a körlevélről; a másik nem engedte meg, hogy azt az ő nevével szétküldjék; a harmadik csak feltételesen engedte meg s — feltétel nélkül szétküldték. Mindezt csak hallottam, de nem tudom. Am azt tudom, hogy az egyházmegyei gondnok urak mind gentleman-ek s ha valamelyikőjüknek kifogása volna ellenem, úri emberek közt szokásos módon szemembe mondaná.

6. Sülyosabb kifogást pedig nem lehetne tenni, mint azt, amivel a D. R. Szemle burkolatlan gyanúsított, hogy t. i. számos egyházi megbízást azért vállalok, mert ez anyagi haszonnal jár. A különféle egyházkerületi bizottságokba — már költségkímélés szempontjából is — elsősorban a helybenlakó egyházkerületi tagokat szokták választani. Így van olyan egyházkerületi tag is, akinek a neve 20-szor vagy 22-szer szerepel a bizottsági névsorban. Ha a D. R. Szemle *nem a maximumot*, hanem pont az én-rám találó 18-as számot említette, nyilván engem akart érinteni.

De ezt olyan formában tette, hogy ellene még sem léphetek fel elégtételvévésre.

Azért, ha férfi az, aki a szóban forgó cikket írta, újból illő tisztelettel kérem, szíveskedjék magát megnevezni s megmondani, hogy a „Sok ember” alatt engem értett-e vagy nem, s ha engem értett, mi alapon beszél anyagi haszonnáról. Ez a minimum, amivel tisztességes férfi ember a legnagyobb ellenségének is tartozik.

Ha pedig nem férfi a cikk írója, akkor a Pál apostol I. Kor. XIV. 34-re utalom.

Szentpéteri Kun Béla,
egyházkerületi világi tanácsbíró,
a Debr. Prot. Lap tulajdonosa
és egyik felelős szerkesztője.

WACHA tisztít, mos, fest férfi és női fölső ruhát, inget, gallért, kézelőt Debrecen, Simonffy-u. 55.

Különfélék

Egyetemes tanügyi bizottsági ülés volt április 8-án és 9-én Budapesten. A bizottság nagyfotosságú ügyeket tárgyalt és készített elő a Konvent elé. Bővebb tudósítást a jövő számban adunk.

Szent Mór-kollégiumot létesítenek a pécsi egyetem mellett, római katolikus nevelőintézetül. A vezetőségben egy róm. kath. főpap mellett két egyetemi tanár vesz részt. Komoly figyelemzés arra, hogy debreceni kollégiumunknak felsőbb nevelést szolgáló ágazatait igyekezzünk fejleszteni.

Berettyóújfaluban március hó 2-án lelkészkeri értekezlet volt istentisztelettel s utána egyházi és iskolai életünk több komoly és fontos kérdésére kiterjeszkedő tanácskozással. Jóllehet, az értekezlet anyaga gondosan elő volt készítve és határozati javaslatokkal ellátva, a három órát kitevő tanácskozási idő kevésnek bizonyult s néhány kérdéssel futólagosan kellett végezni. A folyton alakuló és súlyosbodó viszonyokra valló jelenség ez is. A perselypénzt a Leánykálvineum javára küldték be.

A szegedi Lorántfy Zsuzsanna Egyesület, amely az egyháztársadalmi és belmisszió területén már eddig szép eredményekkel munkálkodott, legutóbbi gyűlésén elhatározta, hogy szaporítja munkaterületét és a klinikák, kórházak ápoltságát látogatni fogja. E célból minden hétnek egy meghatározott napján az egyesületnek két-két tagja az ő munkakörébe beosztott klinikát, vagy kórházat látogatja meg és ott a református híveket felkeresi. Isten áldása legyen e nemes munkán.

A taktaszadai református gyülekezet dr. Filep Gusztávot, aki debreceni kollégiumunkban végezte tanulmányait, virágvasárnap meghívás útján lelkészévé választotta.

Az egységes népiskolai tankönyvek ügyével foglalkozott az ápril 7-én Budapesten tartott tankönyv-bizottsági ülés. A pályaművek bírálata most van folyamatban. Több könyvre azonban pályamű egyáltalán nem érkezett. Ezeket megbízás adás útján iratják meg. Reméljük, hogy a könyvek előállítása rövidesen megkezdődhetik.

A tanulói segélyezésére Debrecen sz. kir. város ebben a félévben százötven millió koronát adott. A segély kiosztása most van folyamatban. A Baltazár—amerikai alapítványnak a kamataiból pedig 40 milliót osztottak ki ebben a félévben, és pedig húsz milliót egyetemi-, tizenkét milliót gimnáziumi-, nyolc milliót pedig tanítóképzőintézeti tanulók támogatására. Ugyanebből az alapítványból 12 milliót kapott a református leányiskola, még pedig nyolcat a tanítónőképző, négyet a leányközépiskola. A diáksegélyezésben rendkívüli érde-

mekeket szerzett Szabolcs vármegye, amely törvényhatóság minden odavaló s rászoruló tanulót támogat havi kétszázéertől négyszázézer koronáig terjedő összeggel. Sokat remélünk ezen a téren Bihar megye új alispánjától is, aki mint főszolgabíró különösen nagy megértéssel karolta fel pár évvel ezelőtt a diáksegélyezés ügyét.

A Hit és Szolgálat. Március hó 1-én Budapesten és 8-án Győrben tartotta a Hit és Szolgálat mozgalma újabb értekezleteit. Ezeken az értekezleteken a magyar belmissziói mozgalmak vezető munkásainak a bevonásával behatóan megbeszélések és pontokba foglalták a Hit és Szolgálat barátainak állásfoglalását a felekezeti szervezetre vonatkozólag. A megállapodás legfontosabb pontja, amiben ma már az egész református egyházi közvélemény teljesen egyetért, hogy a felekezeti jellegű szervezetek szervezetszerűen kiépítsék a maguk ref. és ág. ev. önálló csoportjait, amelyeknek élén az illető egyházak területén végzendő munkásságot irányító tisztán ref., illetve tisztán ág. ev. vezetőség álljon s ez a két vezetőség együtt végezze külön e célra alakítandó összefoglaló szerv által a felekezeti jellegű munkát olyan területeken, amelyekben csak ilyet lehet végezni és addig, amíg a felekezeti differenciálódás az ilyen helyeken is keresztül nem vihető. Ez az összefoglaló vezetőség biztosítaná egyúttal az illető szervezetnek a maga világszövetségével való kapcsolatot. Egyházunk érdekében igen nagy jelentőségűnek tartjuk ezt a bizonyára minden olyan szervezet által elfogadható megállapodást, amely a református egyház területén munkát akar végezni. A Hit és Szolgálat mozgalma világosan látja maga előtt azt a célt, hogy össze kell fogni és a református egyház életérdekeinek a szolgálatába kell állítani minden erőt, másfelől meg kell indítani minden olyan munkát, melynek végzése eddig megfelelő szervek hiányában az egyház megelevenedése érdekében vagy egyáltalán nem, vagy nem a legteljesebb eredménnyel volt végezhető. — A mozgalomnak tagjai lehetnek: egyesületek és egyes egyháztagok. A csatlakozás feltételeit a Hit és Szolgálat közeljövőben nyilvánosságra kerülő részletes beszámolójában fogja közölni. Leveleket, adományokat egyelőre Bereczky Albert péceli ref. lelkészhez kell küldeni.

Parlamenti ülés imádsággal. Az Amerikai Magyar Reformátusok Lapjában olvassuk, hogy Laky Zsigmond brunswicki lelkész meghívót kapott arra, hogy az állami törvényhozás egyik gyűlését Trentonban ő nyissa meg imádsággal. A lelkész természetesen készséggel tett eleget e nem mindennapi felkérésnek.

A debreceni evangélikus egyház közgyűlése egyhangúlag elhatározta, hogy átír a városi tanácshoz arra vonatkozólag, hogy a reformáció emlékünnepén az üzletek bezárassanak s egyúttal a vásáros vasárnapok eltörlését is kéri.

Kun József késműves és műköszörős, Debrecen, Széchenyi utca 1. sz.

Mezőtúron a főgimnáziumi tanári kar március 24-én tudományos estélyt rendezett, melyen Kocsis Magda franciából fordított verseket adott elő, Fehér Géza a jelenkori francia irodalmat ismertette, míg Zakár Gizella Mendelsohn Rondo Capriciosoját adta elő zongorán.

Április 8-án megtartják a legnagyobb szabású sorsjáték, az Újságíró sorsjáték húzását. Húszezer koronával több százmillió értékű nyereménytárgyakat lehet nyerni. Akinek még nincs sorsjegye, okvetlen vegyen. Aki póstán kapott sorsjegyet, haladéktalanul küldje be az árát, mert nyerni csak kifizetett sorsjeggyel lehet.

A szerkesztésért és kiadásért felelős a lap-
tulajdonos: DR. KUN BÉLA.

Hivatalos értesítés.

658—1926. szám.

Körlevél

a tiszántúli egyházkerületben levő minden fokú iskolák igazgatóságaihoz.

A jegyzők országos árvaház-egyesülete elnökségének hozzám intézett kérelme folytán ajánlom az igazgatóságok figyelmébe esetleges beszerzés végett Murgács Kálmán közismert és országos nevű dalköltőnek most megjelent nótás könyvét, mely szebbnél-szebb irredenta nótát, hazafias dalt és alkalmi énekeket tartalmaz.

Megjegyzem, hogy ez a nótáskönyv a hazafias gondolat propagálásán kívül jótékonycélú szolgál, amennyiben tekintélyes összeget juttat a magyar jegyzők árváinak és özvegyeinek.

Debrecen, 1926. évi április hó 3.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

Takarékpénztári csekkszámra 43.916.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

700—1926.

Pályázat.

A lemondás folytán megüresedett Hódmezővásárhely újvárosi lelkészi állásra ezennel

pályázatot hirdetek. Ezen állás díjlevele a következő:

1. Természetbeni lakás vagy lakáspénz, mely lakbér egyenlő a megfelelő fizetési osztályban levő állami tisztviselő lakbérével.

2. Készpénzfizetés a 212—1919. és 241—1919. sz. a. kelt presbyteri határozatokkal elfogadott lelkészi fizetési szabályzat vonatkozó szakaszainak rendelkezése értelmében

a) törzsfizetés, mely kezdődik a VIII-ik fizoszt. 3-ik fokozatával;

b) pótlékok és segélyek, melyeket a törvény vagy rendelet az ugyanazon fizetési osztály ugyanazon fokozatában levő állami tisztviselők részére megállapított vagy megállapítani fog.

3. A várostól négy öl kemény tűzifa, beszállítva, ölbe rakva.

4. A várostól nyolc szekér széna és ötszáz kéve nád, melyekért a város ezidőszerint váltószót fizet.

5. Stóla a temetések után, az újvárosi templomhoz tartozó egyházközségben, az egyházker. által megállapított díjszabás szerint. Keresztelési és esketési stóla nincs.

Ezen díjlevelet és választást elfogadó lelkész az újvárosi körzetben végzi az egyházi törvényben és a felsőbb egyházi hatóságok által előírt és megállapított, valamint a 212. és 241—1919. sz. presbyteri határozatokkal elfogadott Lelkészi Szolgálati Szabályzatban előírt összes lelkészi szolgálatot.

A presbyterium kimondotta, hogy Hódmezővásárhelyen ezentúl minden megválasztandó lelkész állandóan azon parókhialis kör lelkésze lesz, melyre megválasztott, lelkészi állás megüresedése esetén a presbyteriumnak fog jogában állani lelkészei közül bárkit a megüresedő helyre behívni, vagy ezt a törvények értelmében meghívás vagy pályázat útján betölteni. Amennyiben ezen presbyteri határozat felentes hatóságok jóváhagyása után jogerőre emelkedik, ez már most a megválasztandó lelkészre is kötelező lesz.

Az állás a választás jogerőre emelkedése után azonnal elfoglalandó.

A megválasztandó lelkész beruházás — gyümölcs- és egyéb fák megváltása — címén

„DANKÓ” Temetkezési Vállalat

(Tulajdonos: EKLI JÓZSEF.)

DEBRECEN,
KOSSUTH-U. 6. SZÁM.

Telefon: nappal 322.

Telefon: éjjel 66. sz.

M. kir. Tisza István tudományegyetemi klinikák, Állami gyermekmenhely, Honvédkórház, Református árpoda, Debrecen szabad királyi város szállítója.

TELEP ÉS KOPORSÓGYÁR: DOMB-UTCA 16. SZ.,
hol éjjel is a gyászoló közönség rendelkezésére állunk.

Olcsó árak. ♦ Szolid kiszolgálás. ♦ Előnyös fizetési feltételek. ♦ Temetéseket vidéken is vállalunk.

tartozik elődjének 51, azaz ötvenegy aranykorona értéket fizetni.

Kellően felszerelt kérvények folyó év május hó 2-ik napjáig Harsányi Pál, békésbányai egyházmegye espereséhez, Gyomára küldendők. A pályázati okmányok visszaküldésére megfelelő postabélyeg melléklendő.

Debrecen, 1926. évi április hó 10-én.

Dr. Baltazár Dezső, püspök

Belvárosi Takarékpénztár r.-t.

debreceni fiókja

Piac-utca 53. (Hungária-épület)

Telefon: 9-52, 8-40.

Főintézet: Budapest, Apponyi-tér 5.

Foglalkozik a banküzlet minden ágával. Betéteket a legelőnyösebb feltételek mellett kamatoztat. — Kölcsönöket folyósít érték-papírokra, ingatlanokra stb.

Debreczeni István
órásmester Debrecen, Péterfia-u. 8.

Speciális órák javítása
Mindennemű órák raktára

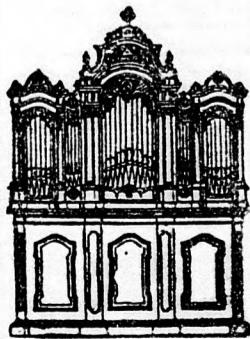
FITTLER SÁNDOR

orgona és harmónium gyára
Pesterzsébet, Határ-ut 20.

Készít:

**Új Orgonákat,
Orgonasípokát,
iskolai és templomi
Harmóniumokat.**

Javítások gyorsan, szak-
szerűen mérsékelt áráért
Árjegyzék és költségvetés díjtan

ALAPÍTTATOTT 1910-BEN

SZLEZÁK LÁSZLÓ

harang-ércöntöde, harangfelszerelés és haranglábgyár
BUDAPEST, VI, FRANGEPÁN-UTCA 77. SZ.
(Saját házában). A nyugati pályaudvartól induló BUR vasúti „ŐR-
HÁZ” megállóhely A) B) C) J) kocsikkal. Telefon: Lipót 913-53.

Az 1900. évi párizsi világ-, 1921. és 1923. évi vas- és gépipari kiállításon aranyéremmel kitüntetve. Számos egyházi elismerőlevél és az 1925. Országos Kézművesipari Tárlat versenyén a m. kir. korm. díszoklevelével kitüntetve.

Tekintetes SZLEZÁK LÁSZLÓ úrnak
haranggyáros BUDAPEST.

A zámolyi (Fejér megye) református Egyház Presbiteriumának f. évi január hó 28-án tartott gyűlésének határozatából van szerencsém szíves tudomására adni, hogy a harangokkal a legnagyobb mértékben megvagyunk elégedve, külső-képen is díszes és szép munka, kifogástalanul szép csengő hangjával egyházunk minden rendű tagjainak tetszését és meglegedését megnyerte, fogadják azért úgy a kitűnő munkáért, mint a szakszerű hangolásért és felszerelésért elismerésünket és köszönetünket! Isten áldását kérjük Önökre, hogy még igen sokáig sok szép és ékes harang készítésével mozdíthassák elő Istenünk dicsőségét!

Zámoly, 1926 febr. 2.

Kiváló tisztelettel
Gulyás Kornél
ref. lelkész.

Tekintetes SZLEZÁK LÁSZLÓ
harangöntő úrnak BUDAPEST.

Csákvári református egyházunk nevében ezen-nel a legnagyobb készséggel bizonyítjuk, hogy az Ön által részünkre készített 610 kgr. súlyú, G hangú harang úgy kivitelére, mint szép tiszta hangjára nézve, valamint a már meglévő két harangunkkal való összhang tekintetében összes híveink legteljesebb elismerését érdemelte ki, az egész gyülekezet által a legnagyobb örömmel és meglegedéssel fogadtatott.

Teljes meglegedésünket nyilvánítjuk régi, 123 éves harangunk vaskoronára történt átszereléséért is. — Isten áldását kérve Önre és szép munkáságára, vagyunk őszinte tisztelettel

Csákvár, 1926 márc. 9.
Varga Sándor,
ref. esperes, lelkész.

Sáfrán András,
gondnok.

Most megjelent „KÖNYVUDONSÁGOK”

URAY SÁNDOR:

Lelkészi szolgálati napló. Az összes református és evangélikus püspökök által ajánlva. Ára csinos félvászon kötésben címaranyozással **50,000 korona.**

HARSÁNYI GUSZTÁV:

Töredékek egy magyar református lelkész hányatott életéből. Ára **35,000 korona.**

S. SZABÓ JÓZSEF:

A debreceni református Kollégium tanárai és kiválóbb növendékei 1549—1925-ig. Ára **40,000 K.**

Dr. MAKKAI SÁNDOR:

„Zörgessetek és megnyitattik néktek”. (Tanulmány előadások, beszédek, elmélkedések a lelképásztor naplójából. Ára **126,000 korona.**

VÁSÁRHELYI JÁNOS:

„Bizonyágtétel.” Egyházi beszédek. Ára **125,000 korona.**

A legszebb confirmációi ajándék

Dr. ERDŐS KÁROLY

Az én vallásom című kis könyvecske. Ára vászonkötésben **7,500 kor.** Fohászok, kivonat Az én vallásom című könyvecskéből. Ára **1,500 K**

Konfirmációi emléklap, kicsi 500 K, nagy 1000 K. Konfirmációi anyakönyv 1 iv 2,100 korona.

RÉVÉSZ IMRE

centennáriuma alkalmával
rendkívüli árleszállítással

45000 korona helyett **30,000** koronáért

kapható a még kevés példányszámban levő

Révész Imre: Kálvin élete című mű.

A fenti művek kaphatók és megrendelhetők a

„MÉLIUSZ”

könyvkereskedésben,

Debrecen, Ferenc József-út 26.

KARDOS LÁSZLÓ

DEBRECEN, KOSSUTH-U. 9

VÁSZON—FEHÉRNEMŰ
és KELENGYE szaküzlet.

ALAPÍTÁSI ÉV 1831.

4—4

KIVÁLÓ ANYAGOK! — HATÁROZOTT ÁRAK

IFJ. SZÁNTÓ JÓZSEF

papi-, úri- és egyenruhakészítő szabó cég
HÓDMEZŐVÁSÁRHELY, FŐTÉR (SÁNT HÁZ)

Számos elismerőlevél művészi, jó munkáért.
Éremkitüntetések különböző kiállításokról.

Legcélszerűbb ajándék lelkész urak részére a palást.

Cégem eddig 5000 palástot szállított s munkáért a legnagyobb haszon és jutalom az elismerőlevelek voltak. Kérem a megrendelések hasonló ajándékrendeléseit.

Tisztelettel IFJ. SZÁNTÓ JÓZSEF, az „ORLE” szabója.

T. SZÁNTÓ JÓZSEF úrnak

HÓDMEZŐVÁSÁRHELY.

Ref. egyházközségünk előjárósága fiatal s.-lelkészünket, ki ideiglenes kiküldetésének ideje alatt a hivek szeretetét nagy mértékben megnyerte, közelebbi eltávozásakor emlékül egy papi palásttal akarja megajándékozni. Az egyházi lapokból értesültünk, hogy uraságod ref. papi diszruhák és palástok szolid kiállításával a lelkészek tetszését és meglegedését vívta ki. Ezért felkérem, szíveskedjék engemet lehetőleg postafordultával értesíteni, körül-belül 100 korona elegendő volna-e egy szebb palástért. Még csak arra kérem, szíveskedjék figyelembe venni, hogy a palásttal egy jeles képzettségű, nemes ambícióju, általánosan kedvelt kezdő fiatal pap érdemeit óhajtuk jutalmazni. Vagyis inkább ezzel is arra serkenteni, hogy magát tovább képezze, fejlessze. Éppen azért óhajtanók, hogy az ilyen ajándéktárgynak alkalmas legyen úgy minőség, mint kiállítás tekintetében.

Besztercén (Erdély) 1909 szept. 15-én.

Szíves üdvözléssel: Ráduly János, presbiter.

T. SZÁNTÓ JÓZSEF úrnak

HÓDMEZŐVÁSÁRHELY.

Készséggel sietek kijelenteni, hogy az Ön által szállított palásttal ifjú lelkészünknek nagy örömet szereztek.

Fogadja szép munkájáért az előjáróság teljes elismerését.

Tisztelettel. Ráduly János, presbiter.

T. SZÁNTÓ JÓZSEF szabó mester úrnak

HÓDMEZŐVÁSÁRHELY.

Alulírott, Szántó József úrral egy papi reverendát készítettem és azzal meg vagyok elégedve.

Debrecen, 1909 ápr. 24.

Hazafias tisztelettel: Erőss Lajos, ref. püspök

SESZTINA LAJOS

vasnagykereskedése

Debrecen.

Alapította 1819-ben Sesztina János.

✱

A háztartás, mezőgazdaság és ipar körébe vágó
összes vasárúk

állandó nagy raktára.

Telefon 6.